

PRAVIDLA

Ministerstva životního prostředí

o realizaci Národního programu označování ekologicky šetrných výrobků a služeb

Ministerstvo životního prostředí:

- stanoví, že v České republice (dále jen ČR) bude i nadále rozvíjen osvědčený a samostatný český Národní program označování ekologicky šetrných výrobků a služeb (dále jen Program) souběžně se systémem udělování ekoznačky Evropské unie (dále jen systém ekoznačení EU),
- upravuje vybraná ustanovení Programu tak, aby podmínky pro jeho další rozvoj, odpovídaly trendům rozvoje systému ekoznačení EU, jak je uvádí Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1980/2000 o revidovaném systému Společenství pro udělování ekoznačky (dále „Nařízení č. 1980/2000“) a Rozhodnutí Komise 2006/402/ES ze dne 9. února 2006, kterým se zřizuje pracovní plán pro ekoznačku Společenství (dále „Rozhodnutí Komise 2006/402/ES“),
- stanoví odpovědné orgány ČR pro systém ekoznačení EU s kompetencemi vyplývajícími z Nařízení č. 1980/2000, v již funkčních odpovědných orgánech Programu,
- zajišťuje tak další rozvoj Programu v souladu s usneseními vlády ČR č. 159/1993 o realizaci Programu a č. 720/2000 na podporu rozvoje prodeje a užívání ekologicky šetrných výrobků a v souladu s příslušnými mezinárodními normami, které se týkají environmentálních značek a prohlášení:
 - ČSN ISO 14020 Environmentální značky a prohlášení – Obecné zásady
 - ČSN ISO 14024 Environmentální značky a prohlášení – Environmentální značení typu I – Zásady a postupy
 - ČSN ISO 14021 Environmentální značky a prohlášení – Vlastní environmentální tvrzení (typ II environmentálního značení)
 - ČSN ISO/TR 14025 Environmentální značky a prohlášení – Environmentální prohlášení typu III.

Základní pojmy, termíny a definice

Program environmentálního značení typu I, je certifikační systém vedený třetí nezávislou stranou, založený na základě uplatnění více kritérií, který uděluje licence opravňující k používání ekoznačky „Ekologicky šetrný výrobek“ a „Ekologicky šetrná služba“ (dále jen ekoznačka). Ekoznačka, v rámci určité skupiny výrobků nebo služeb, označuje výrobek / službu s nižším dopadem na životní prostředí během jejich životního cyklu.

Tato Pravidla Ministerstva životního prostředí (dále jen MŽP) stanovují zásady a postupy pro:

- výběr kategorií, tzn. skupin výrobků / služeb,
- stanovení požadavků, které musí výrobky / služby dané kategorie splnit, aby mohly být oprávněně považovány za ekologicky šetrné,
- posuzování a prokazování splnění požadavků,
- udělení licence k používání ekoznačky,
- provádění kontroly shody vlastností označených výrobků / služeb se stanovenými požadavky na hodnocení a dodržování podmínek licencí opravňujících držitele k užívání ekoznačky.

Používané výrazy značí:

Výrobová kategorie / kategorie služeb - skupina výrobků / služeb používaných pro stejné účely a rovnocenných v užití, které jsou jako rovnocenné chápány spotřebitelem.

Odpovědné orgány - Ministerstvo životního prostředí (garant Programu) a CENIA, česká informační agentura životního prostředí (dále jen CENIA), pracoviště Agentura pro ekologicky šetrné výrobky a služby (výkonný orgán) (dále jen Agentura), která je v ČR pověřena příslušnými kompetencemi a výkonnými činnostmi. Agentura je orgán nezávislý na stranách zainteresovaných v systému ekoznačení.

Licence - právo užívat ochrannou známku, které je poskytováno na základě uzavřené licenční smlouvy mezi vlastníkem ochranné známky (odpovědným orgánem) a nabyvatelem.

Licenční smlouva – smlouva, kterou uzavírá vlastník ochranné známky (odpovědný orgán) s fyzickou či právnickou osobou (nabyvatel, popř. držitel licence) a na jejímž základě je poskytováno právo užívat ji podle pravidel certifikačního systému.

Držitel licence - fyzická nebo právnická osoba pověřená odpovědným orgánem k používání ekoznačky.

Zainteresované strany - všechny strany ovlivněné systémem ekoznačení, výrobci, dovozci, provozovatelé služeb, řemesel, živností (včetně mikro, malých a středních podniků), profesní a obchodní organizace, nevládní a spotřebitelské organizace.

Článek 1 **Cíle a zásady Programu**

Základní cíle a zásady dobrovolného a výběrového Programu, zavedeného v ČR na základě usnesení vlády č. 159/1993, zůstávají v platnosti. Jedná se o následující zásady společné všem světovým systémům ekoznačení:

- zásada dobrovolnosti, jež napomáhá nevytvářet bariéry v obchodování,
- zásada srozumitelnosti, týká se kritérií, hodnocení a kontrolování pro všechny zainteresované,
- zásada věrohodnosti, týká se nestranného řízení programu a hodnocení výrobků / služeb nezávislou autoritou,
- zásada otevřenosti, týkající se volného přístupu žadatelů bez ohledu na hranice států,
- zásada časového omezení propůjčení ekoznačky, v souladu s platností kritérií pro hodnocení,
- zásada finálnosti výrobku, týká se udělení ekoznačky výrobku jako celku a nikoli jeho částem,
- zásada vyloučení výrobků pro něž platí jiné specifické předpisy, viz čl. 2 bod 4 a 5,
- zásada práce s multi - kritériálním přístupem, kdy celý životní cyklus výrobku/služby je zkoumán ohledně všech jeho případných vlivů na životní prostředí,
- zásada orientace především na výrobky spotřebního charakteru.

Článek 2 **Rozsah**

1. Ekoznačka může být udělena výrobkům / službám, které splňují základní užitné a environmentální požadavky a navíc specifická environmentální kritéria. Tyto požadavky a kritéria musí být stanoveny pro výrobové kategorie / kategorie služeb.

2. Výrobové kategorie / kategorie služeb musí pro účast v Programu splňovat následující podmínky:

- a) musí představovat významný objem prodeje a obchodu na trhu
- b) musí mít, v jednom nebo více stádiích životního cyklu, významný environmentální dopad v globálním nebo regionálním měřítku a/nebo obecné povahy
- c) musí představovat významný potenciál pro zlepšení životního prostředí prostřednictvím výběru spotřebitelů a také podnět pro výrobce nebo provozovatele služeb, aby zvyšovali konkurenci nabídkou výrobků / služeb, které splňují podmínky ekoznačky
- d) významná část objemu prodeje výrobků musí být prodávána pro konečnou spotřebu.

3. Výrobové kategorie / kategorie služeb může být rozdělena do podskupin s odpovídající úpravou specifických environmentálních kritérií tam, kde to povaha výrobků / služeb vyžaduje s ohledem na zajištění optimálního potenciálu ekoznačky na ovlivnění zlepšení životního prostředí.

4. Ekoznačka nesmí být udělena látkám nebo přípravkům, které české právní předpisy nebo právní předpisy EU klasifikují jako velmi toxické, toxické či nebezpečné. Nesmí být udělena ani zboží vyráběnému technologií, která je pravděpodobně významně škodlivá lidskému zdraví a/nebo životnímu prostředí nebo zboží, které by při normálním užívání mohlo být spotřebitelům škodlivé.

5. Tato Pravidla se nevztahují na výrobky pro něž platí jiné specifické předpisy (např. potraviny, nápoje, farmaceutické výrobky a lékařská zařízení, zbraně a výbušniny).

Článek 3 **Základní užitné a environmentální požadavky**

1. Účelem základních požadavků je zajistit, aby výrobek / služba byl svými užitnými a technickými parametry plně srovnatelný s konkurenčními výrobky / službami sloužícími stejnému účelu a byl vyráběn v souladu se zákony a předpisy, které se vztahují k ochraně životního prostředí.

2. Ekoznačka může být udělena jen výrobku / službě s vlastnostmi, které umožňují významně ovlivňovat klíčové environmentální aspekty, identifikované podle matice hodnotící životní cyklus výrobků / služeb. Matice je uvedena v příloze č. 1 k těmto Pravidlům.

Článek 4

Specifická environmentální kritéria a postup pro jejich stanovení

1. Specifická environmentální kritéria jsou požadavky na tzv. ekologické vlastnosti výrobku / služby, stanovené podle příslušných kategorií a s ohledem na každý z klíčových environmentálních aspektů identifikovaných podle matice hodnotící životní cyklus. Splněním kritérií se označený výrobek / služba odlišuje od ostatní produkce. Metodologické požadavky a procedurální zásady pro stanovení environmentálních kritérií jsou uvedeny v příloze č. 2 k těmto Pravidlům.

2. Specifická environmentální kritéria a základní užité a environmentální požadavky, včetně těch, které mohou být ve vztahu k podskupinám jednotlivé kategorie, jsou uváděny a zveřejňovány v příslušné Technické směrnici MŽP s požadavky pro propůjčení ekoznačky (dále jen Směrnice). Doba platnosti Směrnice je tři roky. Prodloužení, ukončení či přepracování kritérií je oznamováno Agenturou v dostatečném časovém předstihu před koncem platnosti kritérií všem zainteresovaným stranám. Směrnice je zveřejňována na webových stránkách odpovědných orgánů.

Článek 5

Odpovědné orgány

1. Orgány zodpovědnými za provádění úkolů stanovených v těchto Pravidlech jsou MŽP jako garant a odpovědný orgán Programu a CENIA, Agentura jako odpovědný a výkonný orgán Programu.

2. Kompetence a povinnosti odpovědných orgánů a pravidla pro jejich koordinaci:

Ministr životního prostředí

- schvaluje a podepisuje Pravidla MŽP a jednotlivé Směrnice s požadavky pro propůjčení ekoznačky,
- schvaluje a podepisuje certifikát udělující ekoznačku konkrétnímu výrobku / službě,
- vyjadřuje se ke všem základním a určujícím otázkám rozvoje Programu.

Ministerstvo životního prostředí, odbor ekonomiky životního prostředí, je garantem Programu a jeho odpovědným orgánem, jehož úkolem je zejména:

- zveřejňování schválených Směrnic,
- zajišťování informací a propagace systémů ekoznačení,
- zveřejňování dosažených výsledků,
- zajišťování veřejného předávání ekoznaček (certifikátů) držitelům,
- vydávání podrobnějších informací, metodik a následných dokumentů k provádění těchto Pravidel.

MŽP je spolu s Agenturou rovněž odpovědným orgánem ve smyslu realizace systému ekoznačení EU v ČR.

Agentura:

- je odpovědným a výkonným orgánem Programu, současně vykonává funkci sekretariátu Rady pro ekologicky šetrné výrobky (dále jen Rada),
- je odpovědným výkonným orgánem systému ekoznačení EU v ČR.

Činnosti Agentury jsou podrobně uvedeny v příloze č. 5 k těmto Pravidlům.

3. Ve vztahu k systému ekoznačení Společenství plní odpovědné orgány povinnosti vyplývající z Nařízení č. 1980/2000 a Rozhodnutí Komise 2006/402/ES.

Článek 6

Ostatní orgány a zainteresované strany v Programu

Rada pro ekologicky šetrné výrobky (dále jen „Rada“)

Rada je zřízena jako poradní a odborný orgán ministra pro Program. V Radě jsou zastoupeni představitelé zainteresovaných stran, státní správy, průmyslových svazů, nevládních organizací, vysokých škol a příslušných organizací reprezentujících zájmy ochrany spotřebitelů, program jakosti apod.

Statut Rady je uveden v příloze č. 4 k těmto Pravidlům.

Česká obchodní inspekce

Česká obchodní inspekce je kontrolním orgánem ve smyslu § 23 odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o ochraně spotřebitele“), zabezpečujícím dodržování ustanovení § 18b zákona o ochraně spotřebitele, podle kterého nesmí nikdo neoprávněně užívat ekoznačku Společenství.

Článek 7

Přihlášení výrobku / služby a poskytnutí práva k užívání ekoznačky

1. Přihlášky k výběrovému řízení mohou předkládat výrobci, dovozci, provozovatelé služeb, velkoobchodníci i maloobchodníci. Přihláška, vybavená příslušnými doklady o splnění požadavků, se předkládá Agentuře.

2. Na základě přihlášky a ověření, že výrobek / služba splňuje veškeré požadavky stanovené pro kategorii výrobků / služeb příslušnou Směrnicí, vypracuje Agentura souhrnnou zprávu o splnění požadavků s návrhem, aby ministr životního prostředí, svým podpisem příslušného certifikátu poskytl výrobku / službě právo k užívání ekoznačky.

3. Agentura ověřuje splnění požadavků a kritérií převážně prostřednictvím akreditovaných a autorizovaných orgánů na základě příslušných norem a předpisů nebo s využitím odpovídající dokumentace předložené přihlašovatelem. Způsoby a metody ověřování jsou pro danou výrobovou kategorii / kategorii služeb vždy stanoveny v příslušné Směrnicí.

4. Agentura spolupracuje s ostatními odpovědnými orgány členských států EU s cílem zajistit přesnou a důslednou implementaci hodnotících a ověřovacích procedur.

Článek 8

Ekoznačka

Vzory ekoznačky „Ekologicky šetrný výrobek“ a ekoznačky Společenství jsou uvedeny v příloze č. 3 k těmto Pravidlům.

V případě užívání ekoznaček pro konkrétní výrobek / službu je vzor navíc doplněn o číselné identifikační znaky, stanovené Agenturou ve smlouvě o poskytnutí práva k užívání ekoznačky. Číselný identifikační znak má přímou vazbu na Směrnicí a zprostředkovaně tak informuje o klíčových environmentálních aspektech, které jsou při hodnocení výrobku posuzovány v rámci dané kategorie.

Článek 9

Podmínky užívání ekoznačky

1. Časové a další podmínky užívání ekoznačky, práva a povinnosti smluvních stran, včetně sankcí a ustanovení pro odnětí oprávnění k jejímu užívání, stanovuje smlouva uzavřená mezi Agenturou a držitelem ekoznačky. Oprávnění k užívání ekoznačky je posuzováno a smlouva revidována či ukončena po jakékoli změně kritérií. Do doby uzavření smlouvy a po jejím ukončení je zakázáno používat ekoznačku i odkazy na ni.

2. Zakázána je jakákoli falešná nebo jinak zavádějící reklama či užívání jiných značek a symbolů, které by mohly vést k záměně s ekoznačkou podle těchto Pravidel.

3. V souvislosti s užíváním ekoznačky Společenství nesmí podle § 18b zákona o ochraně spotřebitele nikdo neoprávněně tuto ekoznačku užívat. Kontrola dodržování tohoto ustanovení je v kompetenci České obchodní inspekce (viz čl. 6).

Článek 10

Propagace ekoznačení a ekoznačky

Vzhledem k tomu, že je nezbytné soustavně spotřebitelům vysvětlovat význam ekoznačky a ekoznačení a účinně tak ovlivňovat rozhodování zákazníků při výběru výrobků nebo služeb, vytyčují tato Pravidla mezi prioritní cíle činnosti zainteresovaných stran vhodným a účinným způsobem propagovat ekoznačení a podporovat tak rozšíření užívání ekologicky šetrných výrobků / služeb.

Odbor ekonomiky životního prostředí a odbor pro styk s veřejností MŽP ve spolupráci s Agenturou, koordinují propagaci ekoznačení a ekoznačky v souvislosti s dalšími aktivitami MŽP, zejména:

- veřejné předání ekoznačky do třech měsíců od udělení ekoznačky ministrem životního prostředí,
- průběžnou podporu rozvoje Programu propagačními aktivitami, informačními kampaněmi pro spotřebitele, výrobce, dovozce, obchodníky a veřejnost.

Článek 11

Program a ostatní systémy ekoznačení v zahraničí

Odpovědné orgány Programu zajistí nezbytnou koordinaci mezi Programem a systémem ekoznačení EU a dalšími zahraničními národními systémy ekoznačení zapojenými v Global Ecolabelling Network (GEN) a to zejména při výběru výrobních kategorií / kategorií služeb, při vývoji a změnách environmentálních kritérií a změnách způsobů jejich ověřování jak na národní úrovni, tak i na úrovni EU.

V případě, že výrobek / služba ponese spolu s českou ekoznačkou i ekoznačku EU nebo ekoznačku jiného národního systému, budou tyto ekoznačky zobrazeny nebo uváděny vždy společně.

Článek 12

Poplatky

Přihláška k výběrovému řízení pro uzavření smlouvy, opravňující k užívání české ekoznačky, podléhá platbě přihlašovacího (registračního) poplatku k úhradě nákladů spojených s vyřízením žádosti.

Prodloužení smlouvy podléhá platbě poplatku k úhradě nákladů spojených s vyřízením žádosti.

Přihláška k výběrovému řízení pro uzavření smlouvy opravňující k užívání ekoznačky EU podléhá platbě přihlašovacího (registračního) poplatku k úhradě nákladů spojených s vyřízením žádosti. Užívání ekoznačky EU podléhá rovněž platbě pravidelného ročního poplatku, stanoveného v souladu s ustanoveními příslušných předpisů EU.

Stanovení poplatků a nakládání s vybíranými finančními prostředky jsou specifikovány v příloze č. 6 k těmto Pravidlům.

Článek 13

Sankce

V případě zneužití ekoznačky (např. ve spojitosti s jiným výrobkem / službou než kterému byla udělena) bude Agentura postupovat v souladu s příslušným článkem smlouvy podle čl. 9 těchto Pravidel.

Dozor nad správným a oprávněným užíváním ekoznačky Společenství provádí Česká obchodní inspekce (viz čl. 6). V případě protiprávního jednání ukládá Česká obchodní inspekce pokutu podle § 24 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele.

Článek 14

Přechodná ustanovení

Tato Pravidla ruší Základní dokumenty Národního programu ze dne 15. 4. 1995.

Dosavadní rozhodnutí Agentury jako odpovědného výkonného orgánu a uzavřené smlouvy opravňující k užívání ekoznačky zůstávají v platnosti dokud nebudou revidovány nebo jejich platnost ukončena.

Článek 15

Závěrečná ustanovení

Tato Pravidla nabývají účinnosti dnem schválení ministrem životního prostředí.

Nedílnou součástí Pravidel jsou Přílohy č. 1 až 6.

Příloha č. 1 Příklad matice hodnotící životní cyklus výrobků nebo služeb

Příloha č. 2 Metodologické požadavky a procedurální zásady pro stanovení environmentálních kritérií pro udělování ekoznačky

Příloha č. 3 Vzor ekoznačky, ochranné známky „Ekologicky šetrný výrobek“ a ekoznačky EU

- Příloha č. 4 Statut Rady pro ekologicky šetrné výrobky, seznam členů Rady
- Příloha č. 5 Agentura pro ekologicky šetrné výrobky / služby
- Příloha č. 6 Pravidla pro nakládání s finančními prostředky Programu
- Příloha č. 7 Přihláška pro uzavření smlouvy k získání ekoznačky EŠV/ekoznačky EU
- Příloha č. 8 Licenční smlouva pro používání české ekoznačky a ekoznačky EU

V Praze dne 2006.

RNDr. Libor Ambrozek
ministr životního prostředí
České republiky